

LANDSCHAPS KRANT 14

SEPTEMBER
2014

Deze landschapskrant van het Regionaal Landschap Zuid-Hageland wordt gratis verspreid in de gemeenten Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaken, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw. Ze wordt gedrukt met de financiële steun van deze gemeenten en de Provincie Vlaams-Brabant. Verschijnt tweemaal per jaar.

THEMANUMMER

GETE-
VALLEI

INHOUDSTAFEL

Wandelnetwerk Getevallei	01
Herken de plek	01
Interview met de Gete	02
Getecafés	03
Korte berichten	03
Op zoek naar de Getedraak	04
Getefeest	04

> © Lander Loeckx

> © Raf Stassen

Nieuw wandelnetwerk Getevallei

Heb jij al eens gefietst op de Ijzerenweg doorheen de Getevallei? En ken je de genummerde bordjes van het fietsroutenetwerk dat ook door onze streek loopt? De infrastructuur voor tweewielers is hier helemaal ingeburgerd. Ook op wandelvlak komt er stilaan een frisse wind aan waaien. In een groot deel van de Getevallei worden de verouderde wandellussen omgevormd tot een wandelnetwerk. Dat wil zeggen dat er ook een knooppuntensysteem komt, maar dan wel fijnmaziger dan dat van het fietsen. Maandenlang inventariseerden we samen met enthousiaste vrij-

willigers en in overleg met allerlei partners, kilometers aan potentiële wandelwegen in Geetbets, Zoutleeuw, Linter en een deel van Tienen. De verzamelde gegevens werden digitaal verwerkt en visueel in kaart gebracht. Op basis daarvan wordt samen met Toerisme Vlaams-Brabant een geschikt wandelnetwerk van in totaal 300 kilometer geselecteerd. Toerisme Vlaams-Brabant zal dan knooppuntensysteem bordjes komen plaatsen en een nieuwe wandelbrochure met bijhorende kaart uitgeven. Alles zal klaar zijn en gelanceerd worden in de vroege zomer van 2015!

> © Lander Loeckx

BESTE LEZER

Het afgelopen voorjaar is er in Zuid-Hageland heel wat activiteit geweest. Het regionaal landschap heeft samen met haar partners bijeen volop in de kijker geplaatst en dat was te merken: de bijen- en orchideeëndag in Boutersem werd volop gesmaakt, er werden honderden bijenhôtels geplaatst bij fruitelers, door gemeenten en door mensen die een doe-pakket voor bijen kwamen afhalen.

In dit themanummer plaatsen we de Getevallei centraal. Met tal van partners willen we in de regio werken aan de verdere ontwikkeling van deze parel in ons landschap: wandelen, fietsen, genieten van de natuur en van de rust en op een terrasje nagenieten... dit kan allemaal in onze prachtige streek. We doen er alles aan om dit in de toekomst nog te verbeteren.

We eindigen deze schitterende zomer meteen met een knaller: 14 september lanceren we de eerste editie van het Getefeest. Voor de wintermaanden hebben we een gezellig programma in petto. Neem een kijkje verder in deze krant en wees welkom op onze activiteiten!

Veel leesplezier,

Marc Wijnants,

Voorzitter Regionaal Landschap Zuid-Hageland

HERKEN DEZE PLEK EN WIN!

Onze streek kan verrassend mooi uit de hoek komen. Ken jij deze plek in de Getevallei? Waag je kans en win een streekpakket. Stuur vóór 15 oktober het antwoord en jouw adresgegevens naar RLZH vzw, Schoolpad 43, 3300 Haken-dover of mail ons op info@rlzh.be.

DRANKBON
GETEFEEST - 14 SEPTEMBER - LINTER

GOED VOOR
EÉN GRATIS
CONSUMPTIE

Interview met de Gete

De moeder van de Getevallei is natuurlijk de Gete zelf. We nestelden ons op een zonnige dag in juli op één van haar oevers voor een aangenaam kabbelend vraaggesprekje.

RLZH: Nieuwsgierig als we zijn, is het eerste wat we willen weten over een rivier natuurlijk dit: waar kom je vandaan en waar ga je naartoe?

Wel, ik ontspring op 2 plaatsen in Wallonië. Mijn ene been -de **Grote Gete**- ontspringt in Perwez en loopt hier door Hoegaarden, Tienen, Linter en Zoutleeuw. Mijn andere been -de **Kleine Gete**- komt vanuit Bonne-Cens en stroomt hier doorheen Landen, Linter en Zoutleeuw. Daar vloeien ze **samen**: je moet maar eens komen kijken, van op de brug in Budingen heb je er een heel mooi zicht op. Daarna loop ik nog 12 kilometer verder door tot in Halen, waar mijn water terecht komt in de Demer, uiteindelijk in de Schelde en tenslotte in de Noordzee. In totaal ben ik toch wel 99 kilometer lang!

RLZH: Indrukwekkend! Wij hebben al eens horen zeggen dat je een “heilige dame” wordt genoemd: hoe komt dat?

Als het hevig regent boven mijn brongebied, reageer ik daar heel snel op. Mijn **waterpeil** stijgt dan veel sneller in vergelijking met mijn collega-rivieren, zoals de Velpe, bij eenzelfde soort regenbui zouden reageren. De waterbeheerders hebben me daarom een “heilige dame” genoemd, maar geen nood, doordat ze dat weten, kunnen ze er ook rekening mee houden.

RLZH: Je stroomt hier ook al honderden eeuwen lang door de streek. Wat heb je in al die tijd zoal meegemaakt en gezien?

Ik zie hier toch al meer dan 10.000 jaar mensen om me heen: hier en daar eens wat rondtrekkende groepjes in de vroegste prehistorie, maar het werd pas drukker ten tijde van de Gallo-Romeinen. Dat komt natuurlijk omdat de grote Romeinse verbindingsweg tussen Tienen en Tongeren door mijn vallei liep. Nu is dat de steenweg geworden. Sinds de middeleeuwen zijn de mensen echt **dorpjes** beginnen bouwen langs mijn valleiranden: denk maar aan Helen, Bos en Budingen.

RLZH: Waarom altijd langs je valleiranden en nooit dichterbij?

Wel, in de vallei, vlakbij mij, is de natte grond heel geschikt voor de ontwikkeling van mooie **wei- en hooilanden** en dus ook ideaal om het vee te laten grazen. Net buiten mijn vallei is de grond dan weer droger en heel vruchtbaar voor andere landbouw zoals graan- en fruitteelt. De mensen vestigden zich op de rand, natuurlijk ook om niet altijd natte voeten te hebben als ik overstroomde, en grote hoeves namen dan grasland in gebruik in mijn vallei. Toen bestond er natuurlijk nog geen prikkeldraad om een wei af te spannen, dus plantten ze struiken en **mei- en sleedoornhagen** om het vee tegen te houden. Dat kan je nu nog altijd goed zien rondom mij, er zijn zelfs nog heel wat percelen die niet meer veranderd zijn sinds de 18e eeuw! Er werden ook veel **grachten** gegraven om mijn water te kanaliseren en zo de gronden af te wateren. Ja, er was hier veel bedrijvigheid in mijn vallei sinds de middeleeuwen.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

RLZH: Maakte je ook iets anders mee dan landbouw? Hoe zat het bijvoorbeeld verder met economie en transport?

O ja hoor! Er werden ook een aantal **watermolens** gebouwd langs mijn loop en die van mijn zijbeken: ze werden gebruikt om graan te malen of olie te persen. De meesten staan er nog steeds, zoals de Geensmolen of de Koningsmolen. En waar is de tijd dat ik **scheppen** vervoerde? Dat waren bloeiende economische tijden voor de streek! Eerst -vanaf de 12e eeuw- werd er handel gedreven op mijn Kleine Gete. Het was zo'n succes dat er tegen de 14e eeuw zo'n 400 schepen per jaar aankwamen in Zoutleeuw, zelfs vanuit Antwerpen! In het begin van de 16e eeuw werd ook mijn Grote Gete van Tienen tot Budingen door schepen in gebruik genomen. Langs die weg werden toen heel wat **streekproducten** uitgevoerd: graan vanuit Tienen naar heel het hertogdom Brabant, bier vanuit Hoegaarden, en vanuit Overlaar en verderop in Waals-Brabant natuurlijk de typische natuurstenen die hier opgegraven werden. Wist je dat er zelfs tot in Nederland kerken zijn gebouwd met de stenen die ik toen allemaal vervoerd heb? Straf he? Helaas is het allemaal serieus geminderd vanaf de 17e eeuw...

RLZH: Oei? Wat gebeurde er toen?

Oorlog he, 't is van alle tijden! Vanaf toen begon het hier echt onrustig te worden. Je moet weten dat ik hier zo'n beetje op de **grens** lag tussen het hertogdom Brabant en het prinsbisdom Luik. Er werden toen overal in en langs de vallei burchten en **verdedigingsstructuren** gebouwd. Veel is daar nu niet meer van te zien: die burchten zijn verwoest of later omgebouwd tot residentieële kasteelhoeves, die zie je natuurlijk wel nog, vooral in Geetbets. Er zijn hier nog wel wat motteheuvels uit de middeleeuwen zichtbaar: dat zijn aangelegde heuvels waarop een versterking gebouwd was, zoals die tegenover de ingang van Het Vinne. De helft van Zoutleeuw werd in de 17e eeuw zelfs omgebouwd tot citadel: er verbleven hele garnizoenen van het leger, ze hadden zelf een eigen kerk en bakkerij. Maar goed, tegen de 19e eeuw is het dan weer wat kalmer geworden. Tot in 1914 natuurlijk, toen de **Eerste Wereldoorlog** begon. De Duitse soldaten passeerden hier op weg naar Frankrijk, maar omdat je mijn vallei niet gemakkelijk dwars kan doorkruisen (nog altijd niet trouwens), probeerde het Belgische leger om de troepen hier tegen te houden. In die tijd was ik vooral bekend als “de Getelinie”. Ik hoor dat tegenwoordig precies terug vaker?

RLZH: Ja, dat komt door activiteiten rond de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Wat ons eraan doet denken: wat wens jij voor je toekomst?

Ik hoop dat het hier rondom mijn oevers rustig blijft. Voor de **dieren** die hier leven, is het fijn zo, ze voelen zich hier thuis. Er zitten best wat zeldzame exemplaren tussen. Daarom zou het ook goed zijn als mijn oude graslanden met hun meidoornstruiken blijven bestaan: die hebben ze nodig om in te wonen en eten te zoeken. Ik zou die beestjes niet meer kunnen missen, ze brengen zoveel leven in de brouwerij! Maar ook voor jullie, mensen: de rust en de gevarieerde omgeving is dan ook de reden dat jullie hier graag komen wandelen en fietsen, genieten van het groen. Je vindt dat tegenwoordig nog zo weinig naar het schijnt. Maar hier is weinig verstoring, dus je kan er zomaar de drukte van alledag vergeten. Altijd welkom!

RLZH: Dankjewel en zeker en vast tot gauw!

KORTE BERICHTEN

Sapmobiel

Donderdag 25, vrijdag 26 en zaterdag 27 september - Grote Markt van Tienen

Zuid-Hageland zit boordevol fruit! Hoogstamboomgaarden leveren lekker fruit, zijn de thuis van leuke dieren en zorgen iedere lente voor prachtige bloesems in het landschap.

Iedereen kan fruit uit eigen tuin of boomgaard laten persen tot lekker en natuurlijk sap. Regionaal Landschap Zuid-Hageland laat hiervoor een speciale machine overkomen, de sapmobiel. Deze fruitpers komt op **25, 26 en 27 september** naar de **Grote Markt van Tienen**.

Heb je zelf fruit in de tuin staan? Je kan na inschrijving minimaal 75 kg tot maximaal 250 kg fruit laten persen door de mobiele fruitpers. Voor de prijs van € 5 per vaatje van 5 liter (€ 3,5 per 3 liter) wordt jouw fruit ter plaatse gespoeld, geraspt, geperst en gepasteuriseerd. Je kan diverse variëteiten van appel mengen voor een extra smaaktoets. Het aantal persbeurten is beperkt, schrijf je dus in vanaf 25 augustus via info@rlzh.be of 016 81 52 77. Het persen loopt van 9u tot 17u.

Inschrijven: vanaf 25 augustus via info@rlzh.be of 016 81 52 77.

Meer info: www.rlzh.be of contacteer het secretariaat van RLZH (016 81 52 77 of info@rlzh.be).

De
hele dag!
Telkens van
9u tot 17u.

THEMA-
JAAR
BIJEN

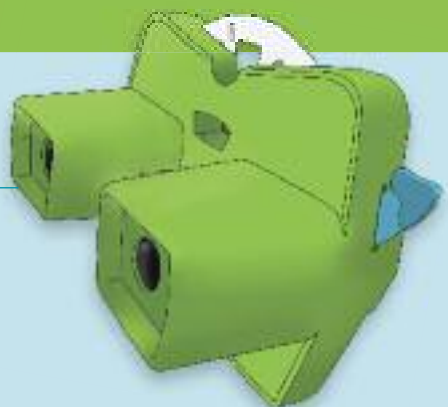
KOESTER
TELEX

- Onze oproep in de vorige Landscapskrant om een doepakket voor wilde bijen af te halen en in jullie tuinen te plaatsen, was een enorm succes. Er werden maar liefst 160 bijenhôtels en bloemenmengsels verspreid binnen het regionaal landschap! Bedankt om onze bijen te helpen en laat ons zeker weten hoe het ermee gaat!
- We plaatsten grote bijen- en insectenhôtels in de Tuinen van Hoegaarden en in Zoutleeuw op de hoek van de Koepoortstraat en de Spoorwegzate: ga er zeker eens een kijkje nemen!
- De Hagelandse fruittelers die deelnemen aan het project rond bestuiving door wilde bijen, hebben in totaal 750 bijenhôtels in hun boomgaarden geplaatst!

Fotowedstrijd Gete In Beeld

Je kan nog **tot 31 oktober** deelnemen aan onze fotowedstrijd Gete In Beeld: **waag je kans!**

Meer info en wedstrijdreglement:
www.rlzh.be of 016 81 52 77

23 november – Velpe-Menetrail – Vissenaken

Natuurpuntafdeling Velpe-Mene organiseert voor het eerst een "trail" door hun natuurgebieden in Tienen en Glabbeek. De Velpe-Menetrail is een loopwedstrijd waarbij je kan kiezen uit 3, grotendeels onverharde, parcours.

Vertrek op **23 november** vanaf 10u aan **TC Roosendaal** (Vissenakenstraat 333, Vissenaken).

Inschrijven & meer info
www.velpe-mene.be/trail

RLZH op Facebook

Je kan ons sinds een paar maanden ook vinden op Facebook:
www.facebook.com/regionaallandschapzuidhageland.
Volg onze activiteiten en evenementen op de voet!

Getecafés

Kom, bestel een drankje en schuif mee aan tafel!

> © Shutterstock

6 lokale horecazaken in de Getevallei worden voor één avond een Getecafé. Een aantal sprekers laten ons tijdens elk Getecafé op boeiende en interactieve wijze kennismaken met telkens een ander aspect van de vallei, en een verteller sluit de avond af met een streekeigen verhaal.

Je krijgt in elk Getecafé 1 stempel op je persoonlijke tapkaart. Als je naar meerdere Getecafés komt, wordt je een echte kenner van de streek! Vanaf 3 stempels, krijg je 1 gratis consumptie per Getecafé. Bij een volle tapkaart (6 stempels) ontvang je als trouwe café gast een cadeaupakket.

Tot ziens aan de toog van de Getecafés!

Hoegaarden

Woensdag 22 oktober – 20u

Het Nieuwhuys

Ernest Ourystraat 2 - Hoegaarden

Wist jij al hoe lokale bieren en natuurstenen over de Gete hun weg vonden naar het hele land? En wat of wie de oude tram- en spoorwegen in de Getevallei vervoerden?

Geetbets

Donderdag 22 januari – 20u

Het Monnikenhof van Vlierbeek

Kasteellaan 5 - Geetbets

Het land in en langs de Getevallei wordt al eeuwenlang bewerkt. We komen meer te weten over typische landbouw en hoeves, over bijhorende streekproducten en akker- en weidenatuur.

Tienen

Dinsdag 18 november – 20u

De Kroeg

Sint-Genovevaplein 35 - Oplinter

De Gete zelf in de kijker! We komen alles te weten over deze "hevige dame": haar situering, water, overstromingen en haar rol in de omgeving.

Zoutleeuw

Woensdag 11 februari – 20u

Bistro Het Vinne

Ossenwegstraat 70 - Zoutleeuw

Wandelnetwerk én wandellussen in de Getevallei! Hoe werken die knooppunten precies en wat zijn de favoriete routes van de echte wandelfanaten? En waarom voelen we ons ontspannen in een groene omgeving?

Linter

Donderdag 18 december – 20u

De Platz

Sint-Kwintensstraat 7 - Wommersom

We bekijken (letterlijk!) de Gete vanuit vogelvlucht en leren alles over andere typische dieren en hun leefomgeving in en rond de vallei.

Landen

Donderdag 12 maart – 20u

Taverne Rufferdinge

Molenbergstraat 6 - Landen

De Getevallei is een echt grensgeval: van de middeleeuwen tot de Eerste Wereldoorlog speelde ze een strategische rol. Kom meer te weten over alle verdedigingsingrepen in de streek!

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

LANDSCHAPSKRANT SEPTEMBER 2014 03

Op zoek naar de Getedraak

> Tekeningen en tekst © Sarah Hillaert

1. Aan het Viskot in Drieslinter lijkt de Getedraak zich thuis te voelen: hoog tijd om eens op ontdekking te gaan.

3. De poel wordt van op deze gebogen wilg bestudeerd. Het is hier dat Kevin 's nachts met z'n zaklamp kwam kijken naar de baltende draakjes.

2. Kamsalamanders leven niet alleen in het water. Ze kruipen ook de bermen in, doorkruisen hoge grasvelden ... Want daar achter de bomen ligt er nog een poel en ook daar kunnen leuke dames zijn.

4. Na zijn bijzondere paringsdans kan hij enkel hopen dat het wijfje hem ertuit kiest.

5. Haar bevruchte eitjes zal ze op of onder een blad op het water leggen. Na enkele weken ontwikkelt hiernut een bijna transparante larve ... De imposante kam ontwikkelt zich later pas.

COLOFON

Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw (RLZH vzw) is een samenwerkingsverband tussen het Vlaams Gewest, de Provincie Vlaams-Brabant, de negen aangesloten gemeenten en verenigingen actief rond natuur en landschap, recreatie en toerisme, landbouw en jacht, RLZH vormt een regio van 38.461 ha in het zuidoosten van de provincie Vlaams-Brabant. De regio omvat negen gemeenten en telt ongeveer 95.000 inwoners.

RLZH vzw wil in overleg met alle gebruikers van de open ruimte werken aan duurzame natuur- en landschapszorg. Zo maken we onze streek nog aantrekkelijker. We nodigen bewoners en bezoekers uit om op een zorgzame manier te genieten van onze typische landschappen en natuur.

Met steun van en/of in samenwerking met de Provincie Vlaams-Brabant.

PROVINCIE
VLAAMS-BRABANT

De landschapskrant Zuid-Hageland wordt tweemaal per jaar gratis verspreid op 45.000 exemplaren en is een uitgave van:
Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw
Schoolpad 43, 3300 Hakendover
Tel: 016-81 52 77, fax 016-81 96 13

Verantwoordelijke uitgever:
Marc Wijnants

Werken mee aan deze editie:
Redactie: Klara Hermans
Joachim Lambrechts
Raf Stassen
© RLZH

Foto's: tenzij anders vermeld
Vormgeving: www.ramdesign.be
Druk: Drukkerij Van Ruys

> **Vragen, suggesties of opmerkingen: bel op 016-81 52 77 of contacteer ons op info@rlzh.be**

GETEFEEST

Zondag 14 september vanaf 14u

Dag van de Grote Gete

Na jarenlang werken bliden groeit de natuur in het gebied van de Grote Gete in Linter zo dat de Getedraak en zijn koesterbaren zich er in hun nopjes voelen.

Det moet gevierd worden!
Kom mee feesten, het glas heffen en wandelen!

Einde Dotermonstraat (Linter) lange fietspad IJzerenweg
Parking voorzien

Feestelijke optocht van Drieslinter naar kamsalamanderhut
Inhouding van het gebied door gedeputeerde en burgemeester

Springkasteel
Ballonnenclown
Crime
Drank en tjsjes

Infostancjes en doe-activiteiten van alle partners

Ezeltochten, doorlopend wandelen
Waardelessen en -kroonpunten
Kamsalamanderhut en toegankelijk wandelpad met poezie

